

Krzyż Harcerski

Kiedy powstały w 1911r. we Lwowie pierwsze drużyny polskich skautów, ich członkowie wyróżniali się jedynie kapeluszem skautowskim oraz charakterystycznym mundurem, nie istniał jednak żaden znak mówiący o przynależności do organizacji. Na konkurs ogłoszony w piśmie "Skaut" (15 października 1911r.) przysłano aż różne 84 projekty. III nagrodę (podręcznik skautowy) otrzymał ksiądz dr Kazimierz Lutosławski za dość skomplikowaną kompozycję zawierającą na okrągłej tarczy duże szable, umieszczony poniżej polski krzyż wojskowy "Virtuti Militari" z napisem "Bóg i Ojczyzna", z unoszącym się nad nim orłem w locie z napisem "Czuwaj" przy górnej krawędzi. W 1913r. ks. Lutosławski przedstawił nowy, znacznie uproszczony projekt. Ograniczał się do zachowania kształtu wzorowanego na krzyżu "Virtuti Militari" (orderze ufundowanym przez króla Stanisława Augusta Poniatowskiego dla upamiętnienia bitwy pod Zieleńcami w 1792r.). Na jego poziomych ramionach umieszczony był napis "Czuwaj", pomiędzy ramionami wpleciony wieniec złożony z lewej strony z liści dębu zaś z prawej z liści laurowych zaś po środku koło, a w nim gwiazda promienna. W listopadzie (1-2) 1916 roku odbył się zjazd zjednoczeniowy organizacji skautowych Królestwa Polskiego, gdzie przyjęto za odznakę ZHP (zaboru rosyjskiego) - krzyż ks. Lutosławskiego, z tą jednak różnicą, że zamiast gwiazdy w koło wpisano lilijkę Polskiej Organizacji Skautowej. W listopadzie (1-2) 1918r. w Lublinie na zjeździe połączeniowym krzyż został zatwierdzony dla całego ZHP. Do dzisiaj szata graficzna tego symbolu nie uległa zmianie. W momencie likwidacji ZHP nie funkcjonował on od 1 czerwca 1950r. do grudnia 1956r. W tym okresie zamiast krzyża używany był znaczek harcerski. Dawniej Krzyże były numerowane, a numer wpisywano do Książeczki Harcerskiej.

Symbolika :

kształt krzyża - wzór krzyża Virtuti Militari, jednego z najcenniejszych i najważniejszych bojowych odznaczeń polskich żołnierzy - dążność do wyrobienia w sobie męstwa pod każdą postacią;

znak lilijki- oznaka mówiąca o przynależności do ruchu skautowego oraz kierunek drogi jaką obrał sobie harcerz w życiu; symbolizuje powinność postępowania zgodnie z Prawem Harcerskim

koło wewnątrz krzyża- symbol doskonałości, bratniego harcerskiego kręgu

pierścień wokół lilijki- oznacza, że ruch harcerski łączy się we wspólnym braterstwie;

promienie wokół lilijki - symbolizują dążność do obejmowania swoim wpływem coraz większych kręgów młodych ludzi, a także promieniowanie- przykład dla całej młodzieży polskiej;

wieniec liści laurowych -to symbol zwycięstwa (laurem wieńczono skronie wielkich wodzów, olimpijczyków, zwycięzców bitew), triumfu nad własnymi słabościami;

wieniec z liści dębowych - to symbol męstwa;

zapinka na liściach - oznacza, iż harcerz powinien łączyć w sobie obydwie cechy: męstwo, pokonywanie słabości; przypominać ma także harcerzom (jak węzeł na chuście) o obowiązku spełnienia przynajmniej jednego dobrego uczynku dziennie;

trzy żołędzie- symbol trzech rozbiorów lub trzech zaborców Polski

ramiona lilijki (lub 2 gwiazdki na ramionach) - oznaczają oczy harcerza - zawsze szeroko otwarte, starające się dostrzec, kiedy i gdzie harcerz może być potrzebny

"Czuwaj" - tradycyjne pozdrowienie harcerskie, które przypomina o konieczności stałej gotowości do czynu, służby, pracy dla innych i nad sobą; podzielone na dwie części - pozostałość po dwóch organizacjach harcerskich żeńskiej i męskiej;

ziarenka piasku na ramionach krzyża - oznaczają wielość, różnorodność a równocześnie jedność harcerzy; ilość dobrych uczynków spełnianych przez harcerzy; inna interpretacja mówi, że są to nierówności symbolizujące kamienie na drodze życia, trudy i znoje, radości i smutki jakie harcerz spotyka na swojej drodze życia;

Technikalia :

Krzyż Harcerski (wielkości 25 mm, miniaturki -10mm lub 5mm) tłoczony z metalu i oksydowany. Nosi się go 2 cm nad lewą kieszenią munduru (na sercu). Prawo noszenia Krzyża Harcerskiego zyskuje się przy złożeniu Przyrzeczenia Harcerskiego. Na ubraniu cywilnym można nosić jego miniaturki. Jest jedyną odznaką cywilną, którą można nosić na mundurze wojskowym.